

KEUZES

Jouw keuzes
hebben de kracht
om je leven te vormen,
je bestemming te bepalen,
en de wereld te
veranderen.

HANNEKE VAN DAM

De bijbelteksten in dit boek zijn overgenomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV), tenzij anders aangegeven.

KEUZES

Copyright © 2023 Nederlandse uitgave: Uitgeverij Gideon

Auteur: Hanneke van Dam

Redactie: Uitgeverij Gideon

Omslagontwerp en typografie: Jonathan Reining | Jore ontwerp

Jaar van uitgave: maart 2023

Uitgave: Uitgeverij Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN 978-90-5999-233-7

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook, behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this work may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm, or any other means without written permission of the publisher.

*Ik laat jullie vandaag dus kiezen tussen
leven en dood, tussen beloning en straf.
De hemel en de aarde horen wat ik zeg:
Kies voor het leven! Kies voor jullie toekomst,
en voor de toekomst van je kinderen!*

Deuteronomium 30:19

(Bijbel in Gewone Taal)

INHOUD

Voorwoord 9

De kracht van onze keuzes 11

1. Ons DNA 13
2. Waarom gaf God ons het vermogen om te kiezen? 17
3. Keuzevrijheid 21
4. De motivatie voor je keuzes 24
5. Prioriteiten 27
6. Weigeren iets te doen 31

Bouwstenen 35

7. Gewoontes 37
8. Sfeer 41
9. Cultuur 44
10. Het proces 48
11. Risico's 54
12. Grote dingen beginnen meestal klein 58
13. Open deuren tijdens de lockdown 61

Jezus en Zijn keuzes 65

14. Jezus deed alleen wat Hij de Vader zag doen 67
15. Jezus werd gemotiveerd door liefde 70
16. Jezus hield vast aan Zijn plan 75
17. Jezus was niet uit op de goedkeuring van mensen 78
18. Niet mijn wil maar Uw wil 81
19. Bereken de kosten 86
20. Stay away from the cliff edge 90
21. Blijf niet achteromkijken 93

Checklist 97

- 22. Is dit wat God wil? 99
- 23. Is dit een stap vooruit? 102
- 24. Is het de juiste tijd? 106
- 25. Is er genoeg eenheid? 110

Vijanden van goede keuzes 115

- 26. Mooie woorden 117
- 27. De verlangens van het moment 120
- 28. Uitstel; wachten op de perfecte omstandigheden 124
- 29. De goede dingen 128

Keuzes in moeilijke tijden 131

- 30. Als je moet wachten 133
- 31. Apathie 137
- 32. Als je ergens tegenop ziet 140
- 33. Gewoon doorgaan 143
- 34. Gods troost omarmen 146
- 35. Als je een verkeerde keuze hebt gemaakt 150
- 36. Dit is je kans! 154
- 37. Keuzes maken in deze tijd 158

Tot slot 162

Woord van dank 163

Over de auteur 165

VOORWOORD

Het thema keuzes heeft me in de afgelopen jaren veel beziggehouden. Er is geen dag waarin je niet met keuzes te maken krijgt, of het nu is in gesprekken met vrienden, pastoraal werk of in je eigen leven.

Keuzes kunnen je leven 'maken of kraken'. Daarom is het zo belangrijk dat je hier heel bewust mee omgaat.

Het thema is zo veelomvattend dat ik soms het gevoel had dat ik een boek aan het schrijven was over 'hoe te leven'. Geen wonder dat het me veel tijd heeft gekost. Ik schreef dit boek niet als een expert in het maken van goede keuzes; sommige dingen heb ik geleerd door de fouten die ik maakte. Misschien helpt mijn boek jou om deze fouten te vermijden.

In zekere zin kun je dit boek beschouwen als een vervolg op mijn boek 'Gods stem horen'. Horen heeft alleen zin als je er ook naar handelt. Om die reden heb ik ernaar gestreefd om dicht bij de praktijk van het dagelijks leven te blijven.

De vragen aan het einde van elk hoofdstuk kunnen je helpen om de inhoud op je eigen situatie toe te passen en het boek eventueel samen met anderen te lezen.

Ik bid dat dit boek je inspireert om keuzes te maken die je leven verrijken.

Hanneke van Driel-van Dam
Voorjaar 2023, Walberton, Engeland

*DE KRACHT
VAN ONZE
KEUZES*

**Onze keuzes hebben meer invloed
dan we vaak beseffen. In dit eerste
gedeelte ga ik in op de rol die keuzes
in ons leven spelen.**

1. ONS DNA

Hoe laat ging je wakker vanmorgen? Stond je direct op of zette je de wekker op snooze, zodat je nog even kon blijven liggen? Nam je een douche? Zo ja, welke douchegel gebruikte je? Heb je je haar gewassen of niet? Welke kleren trok je aan? Heb je ontbeten? Muesli, boterhammen, cornflakes? Toen je vertrok, pakte je de fiets, de auto, of nam je de trein? Wat nam je mee? Was je vandaag vriendelijk tegen je huisgenoten of juist kortaf? Wat zijn je plannen voor de rest van de dag, of voor deze week?

Wij mensen maken voortdurend keuzes. Wetenschappers schatten dat een gemiddelde persoon dagelijks ongeveer 30.000 beslissingen neemt. Bewust en onbewust.

Het vermogen keuzes te maken is deel van ons DNA. God heeft ons gemaakt naar Zijn beeld. Hij gaf ons een voorstellingsvermogen en de mogelijkheid om te kiezen. Onze besluiten geven vorm aan onze dag. En aan ons leven.

Veel besluiten zijn gaandeweg deel geworden van ons gewoontepatroon. We hebben allemaal bepaalde routines en schakelen daarmee als het ware de automatische piloot in. Andere beslissingen vergen enige aandacht: *Zal ik dat blauwe of dat witte T-shirt aantrekken?* Of nog wat meer denkwerk: *Zal ik naar die baan solliciteren?*

Ons leven van vandaag is gevormd door beslissingen die we in het verleden hebben genomen. Waar woon je? Met wie? Heb je een baan?

Zo ja, waar werk je?

Hoewel we niet alles in ons leven zelf in de hand hebben, kunnen we vaststellen dat de situatie waarin wij ons bevinden veel te maken heeft met eerder gemaakte keuzes.

Bijvoorbeeld: Ik werd vanmorgen wakker in een groot wit 'farm house' in Zuid-Engeland. Ik heb een douche genomen en me lekker warm aangekleed omdat ik vandaag thuis werk en het vrij koud is. Daarna ben ik naar beneden gegaan. Hugo en ik wonen hier samen met Ben en Anna (onze zoon en schoondochter). We hebben op dit moment een Braziliaans gezin en een Spaans meisje in huis. Je komt dus steeds wel iemand tegen in de keuken of de gang en je hoort verschillende talen. Anna en ik hebben de vuilnisbakken buitengezet (wat een kleine wandeling betekent, want we wonen midden tussen de velden) en daarna samen ontbeten. Sara, het Spaanse meisje, ging net de deur uit om in een café te werken. We hebben even met haar gekletst voordat ze wegfietsde. Daarna heb ik in mijn Bijbel gelezen (wat ik meestal voor het ontbijt doe) en wat praktische regelingen gedaan voor ik in mijn werkkamer achter de computer ging zitten om verder te schrijven.

Tien jaar geleden zag mijn leven er totaal anders uit. Ik werd 's morgens wakker in mijn flat op het Mongoolse platteland, waar ik als zendeling werkte. Ik deelde mijn flat met een paar Mongoolse meisjes. In plaats van het gezang van merels en het krijsen van zeemeeuwen, hoorde ik het geblaf van straathonden of het geroep van de herdersjongen die buiten melk verkocht.

Toen ik in januari 2012 ja zei op Hugo's huwelijksaanzoek wist ik dat deze keuze verregaande consequenties zou hebben. Het betekende dat ik Mongolië na meer dan 12 jaar zou verlaten en ook HELP, de organisatie waarvoor ik al die jaren had gewerkt. Ik zou verhuizen naar Engeland, de vrouw van een voorganger worden en stiefmoeder van Ben en Katie. Ik zou voortaan overwegend Engels spreken, links rijden in het verkeer, in ponden betalen, veel sterke thee met melk geserveerd krijgen en hopelijk nieuwe vriendschappen opbouwen. Eén beslissing, zoveel gevolgen. Onze verhuizing naar Walberton

Farm, twee jaar geleden, betekende opnieuw verandering. Ineens hadden we veel meer ruimte, maar ook meer mensen met alles wat daarbij komt kijken. Grote stappen, maar ik ben blij dat we ze gezet hebben.

De oorsprong

God gaf mensen vanaf het begin van hun bestaan de mogelijkheid om te kiezen. Adam mocht namen kiezen voor de dieren om hem heen, hij en Eva konden kiezen hoe ze omgingen met de schepping en besluiten God al dan niet te gehoorzamen. God zette twee bijzondere bomen in het hart van het paradijs. De boom van leven en de boom van kennis van goed en kwaad. God liet hun ook weten dat hun keuze om wel of niet van die laatstgenoemde boom te eten grote gevolgen zou hebben.

In Deuteronomium 30:15 zegt God tegen zijn volk: *‘Zie, Ik heb u heden het leven en het goede voorgehouden, maar ook de dood en het kwade.’* Hij gaf zijn volk de keus.

God heeft, toen Hij de mens maakte, altijd partnerschap op het oog gehad. Hoewel Hij oneindig veel machtiger, wijzer en sterker is dan wij, wil Hij met ons samenwerken. Met keuzevrijheid geeft Hij ons als het ware een deurknop in handen, waarmee een grote deur geopend of gesloten kan worden. God kan zoveel meer dan wij, maar met onze keuzes kunnen wij de deur in beweging brengen. Een deur gaat doorgaans niet open of dicht zonder dat wij een keuze maken. Daarmee geeft Hij ons een enorme verantwoordelijkheid en invloed. Ik denk dat het vermogen om keuzes te maken het machtigste instrument is dat mensen ter beschikking staat. Wij kunnen kiezen voor licht of duister, goed of kwaad; wij kunnen opbouwen of afbreken. Waarschijnlijk zullen we de reikwijdte van de consequenties, de mogelijkheden en de risico's van deze keuzevrijheid nooit volledig kunnen bevatten.

De belangrijkste keus die wij in ons leven maken, is de keus God al dan niet te volgen. Dit besluit ligt ten grondslag aan alle andere beslis-

KEUZES

singen die we nemen en heeft letterlijk eeuwige consequenties. Het evangelie legt duidelijk uit hoe we gered kunnen worden: geloof in Jezus, de Zoon van God, vraag vergeving voor je zonden en geef je leven aan Hem. De keus is aan jou. Er worden geen grote offers of gecompliceerde rituelen gevraagd, maar er is ook geen alternatief voor deze basale beslissing.

Hoe je leven, je toekomst en je eeuwige bestemming eruitzien, hangt af van beslissingen die je vandaag neemt.

OM OVER NA TE DENKEN

- *Hoe geef ik vorm en richting aan mijn leven door de keuzes die ik maak?*
- *Welke keuzes uit het verleden hebben een grote invloed gehad op mijn leven van vandaag?*
- *Heb ik de keuze voor een leven mét God al gemaakt?*

2. WAAROM GAF GOD ONS HET VERMOGEN OM TE KIEZEN?

Wij zijn gemaakt naar Gods beeld. Hij gaf de mensen vanaf het begin het vermogen om gezag uit te oefenen, creatief te zijn en lief te hebben. Voor al deze dingen is het maken van keuzes noodzakelijk.

Gezag

*‘Wat is dan de sterveling dat U aan hem denkt,
het mensenkind dat U naar hem omziet?
U hebt hem bijna een god gemaakt,
hem gekroond met glans en glorie,
hem toevertrouwd het werk van Uw handen
en alles aan zijn voeten gelegd.’*

Psalm 8:5-7

Omdat we naar Gods beeld zijn gemaakt, delen we in Zijn autoriteit om keuzes te maken en invloed uit te oefenen op ons leven, op dat van anderen en op onze omgeving. God gaf de mens de opdracht over de schepping te heersen (zie Genesis 1:28). Zonder het vermogen keuzes te maken, hebben we geen autoriteit maar zijn we overgeleverd aan de omstandigheden.

Veel mensen stellen de vraag: ‘Als er een God is, waarom is er dan zoveel ellende in de wereld?’

Inderdaad, er is veel ellende in de wereld. Ik moet vaak diep ademhalen voordat ik naar het nieuws kijk. Terrorisme, geweld, wreedheid en terreur, oorlog, politieke onrust, schandalen, stakingen, criminaliteit zijn aan de orde van de dag. Is het je wel eens opgevallen dat minstens negentig procent van de problemen die we in het nieuws en in de wereld om ons heen zien, direct te herleiden zijn tot beslissingen die mensen nemen? Stel je voor hoe de wereld eruit zou zien als alle mensen zich aan de Tien Geboden zouden houden; een wereld zonder misdaad, corruptie, moord, gebroken relaties en alle gevolgen daarvan. En, als je erover nadenkt, komen ook problemen zoals hongersnood en andere natuurrampen indirect voort uit de manier waarop wij met elkaar en de wereld omgaan.

Los van God zijn wij niet in staat om onze oorspronkelijke opdracht te vervullen, en op een goede manier over de schepping te heersen. De toestand van de wereld bevestigt dus alleen maar wat er in de Bijbel staat.

Creativiteit

Gods schepping is adembenemend; elke bloem, elke steen, elk dier en elk mens is uniek. God is oneindig creatief en vervalt nooit in herhaling.

Creativiteit is een belangrijk deel van de menselijke natuur, en creativiteit kan alleen bestaan als er meerdere opties voorhanden zijn: doe ik het zus of zo?

Door onze keuzes kunnen we vormgeven aan ons leven en aan onze omgeving. We kunnen gewoontes vormen en weer doorbreken, oplossingen voor problemen bedenken, uitvindingen doen, dingen veranderen en verbeteren (of slechter maken). Het is een bekend gegeven dat mensen niet gelukkig worden van werken aan de lopende band en van het leven in een monotone en kleurloze omgeving. Wij zijn niet gemaakt voor de tredmolen, niet bedoeld als slaven die willoos een vastgestelde routine volgen. Wij zijn gemaakt naar het beeld van God, de bron van creativiteit. Degene die vol fantastische ideeën zit en dingen al ziet voordat ze bestaan.

Ik was er jarenlang van overtuigd dat ik niets te maken wilde hebben met leiderschap. Achteraf moet ik toegeven dat dit vooral kwam doordat ik bang was voor de risico's en consequenties; ik wilde niet te zeer betrokken raken en het gevaar lopen er een puinhoop van te maken. Toen ik tijdens mijn jaren in Mongolië uiteindelijk toch in een leidinggevende positie terechtkwam, ontdekte ik dat ik er plezier in had. Het was een creatief proces; ik hoefde me niet te voegen naar een voorgeschreven vorm maar kon nieuwe dingen bedenken en uitproberen. Samen met mijn teamleden kon ik vormgeven aan het leven van onze gemeente. We besloten bijvoorbeeld, passend bij de Mongoolse cultuur, een ronde kerk te bouwen in plaats van een vierkante, en om het podium weg te laten. (Waar staat in de Bijbel dat we een podium moeten hebben?) In mijn beleving hadden we meer last dan profijt van die dingen. (Dit wil overigens niet zeggen dat ik per definitie tegen podia ben.) We konden samen beslissen hoe wij onze bijeenkomsten vormgaven, hoe we onze dorpsgenoten konden bereiken enzovoort.

Conformisme komt voort uit een gebrek aan visie en intimiteit met God. We beginnen naar anderen te kijken in plaats van naar Hem en raken verstrikt in rituelen en tradities. Tijdens Zijn leven op aarde verweet Jezus verweet de geestelijke leiders dat ze de tradities van hun voorouders meer volgden dan God zelf (zie Marcus 7:9). Dit was niet alleen het probleem van de farizeeërs en schriftgeleerden *toen*; ik denk dat deze mentaliteit ook de kerk *van vandaag* veel schade berokkent. Hoe meer wij ons vasthouden aan God en Zijn Woord, hoe meer we vrij worden van conformisme en kunnen ontdekken wat Hij voor ons heeft.

Liefde

Liefde is het belangrijkste in het leven, daar zijn de meeste mensen het over eens, ongeacht hun cultuur of religieuze achtergrond. Zonder liefde heeft het leven geen betekenis.

Zonder keuzevrijheid is liefde niet meer dan een woord.

Welk meisje zou smelten voor dit huwelijksaanzoek? 'Wil je met me

KEUZES

trouwen? Jij bent het enige meisje op ons eiland, dus het lijkt me het beste dat jij mijn vrouw wordt.'

Wie wil een partner die geprogrammeerd kan worden als een wasmachine?

Stand 1: Beleefde conversatie en één huiselijke taak per dag.

(De spaarknop.)

Stand 2: Elke dag een kus en een kop thee op bed.

Stand 3: Elke dag vijf knuffels, één wandeling, drie klussen in huis en wekelijks één bos bloemen.

Het bijzondere van liefde is juist dat je gekozen wordt terwijl er ook andere opties zijn. Dat iemand ervoor kiest bepaalde dingen voor jou te doen of te laten. Liefde heeft alles met vrijheid te maken en daarvoor is het nodig dat je verschillende opties hebt, inclusief de risicovolle.

De uiteindelijk bestemming van de mens is eeuwig leven in een liefdesrelatie met God Zelf, als de bruid van Christus. Jezus koos ervoor om Zijn leven voor ons te geven. Geen wonder dat God de mogelijkheid om keuzes te maken in ons DNA heeft verankerd. Hoe zouden wij anders in staat zijn een echte partner van Hem te worden?

OM OVER NA TE DENKEN

- *Laat ik me over het algemeen leiden door omstandigheden of maak ik bewust keuzes?*
- *Heb ik het gevoel dat ik keuzes kan maken om de dingen in mijn leven te veranderen?*
- *Welke concrete keuzes maak ik om mensen om me heen te laten merken dat ik van hen houd?*